

סְהֵדוּתָא לְיַחֲוּדָא. חֲמֵשׁ עָלִין תְּקִיפִין,
שְׂרָשָׁא וְיַחֲוּדָא, דְּאַחֲדָן בֵּיהּ
תְּלִיסַר עָלִין אֲלִין. (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ
אֱלֹהֵינוּ יְיָ, הָא חֲמֵשׁ עָלִין דְּשׁוֹשְׁנָה. אַחַד,
דָּא הִיא עֵיקְרָא וְשְׂרָשָׁא דְכֻלְהוּ אַחֲדָן בֵּיהּ.

רְזָא (ס"א סְהֵדוּתָא לְיַחֲוּדָא. חֲמֵשׁ תִּיבִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ,
אֵינּוּן חֲמֵשׁ עָלִין תְּקִיפִין דְּשׁוֹשְׁנָה. שְׂרָשָׁא וְיַסְדָּא אַחֲדָן בֵּיהּ דָּא הוּא
אַחַד, וְאִיהוּ עֵיקְרָא וְשְׂרָשָׁא דְכֻלְהוּ אַחֲדָן בֵּיהּ. תְּלִיסַר עָלִין אֲלִין רְזָא)
דְּתִלְיִסַר בְּחוֹשְׁבְנָא, גּוֹשְׁפִנְקָא דְמִלְכָא.

תָּא חֲזִי, פְּגוּוּנָא (שיר השירים ב) דְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין
הַחוּחִים, הָכִי אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל בֵּין עַמִּין
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת. וְהָכִי פְּנֹסַת יִשְׂרָאֵל,
בֵּין שְׂאָר אַכְלוּסִין רַבְרַבָּן מְמַנָּן. כָּל זְמַן
דְּשׁוֹשְׁנָה קְיִימָא אֲטִימָא, דְּלֹא פְתִיחָא, לִית
בָּהּ רִיחָא, וְלֹא סִלְקִין לָהּ, וְלֹא מְפָקִין לָהּ
מַגּוּ גּוֹבִין, בְּשַׁעְתָּא דְּשׁוֹשְׁנָה פְתִיחָא, סִלְקָא
רִיחָא, פְּדִין אֲפִיקוּ לָהּ מַגּוּ גּוֹבִין. וְיִתְהַנִּי
בְּהוּ כְּנֹסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר (שיר השירים ה) פְתַחֲחִי
לִי אַחְתִּי רַעֲיָתִי, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא
שְׁדָרָה לָן אֲלֹא לְמִיּהָף לְאוּרְחָן.

וּבְחַבְוּרָא קְדַמָּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
לְאַבוּהִי, הָא שְׁמַעְנָא אֲלִין
שְׁיִיפִין אֲטִימִין, בְּרְזָא דְקַרְבְּנִין. שְׁיִיפִין
אַחְרָנִין, רְזָא דְלְהוֹן מְאִי. אָמַר לִיהּ רַבִּי (דף
רל"ד ע"א) שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶלְעָזָר בְּרִי,
כָּל שְׂאָר שְׁיִיפִין דְלָגוּ, רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ.
תָּא חֲזִי, לְבָא הָא אַתְמַר, אַבְל לֵב דָּא אִיהוּ
נוֹרָא דְדָלִיק, וְאַלְמָלֹא דְזַמִּין לְגַבִּיּהּ
מִלְכָּא עֲלָאָה כְּנַפִּי רִיחָא, דְּאַתְיִין לְקַמִּיּהּ
רוּחָא, מְרוּחָא דְנְשִׁיב מַגּוּ בּוּסְמִין עֲלָאִין,
הָוָה אוֹקִיד לְעֲלָמָא בְּרַגְעָא חָדָא.

פְתַח וְאָמַר, (בראשית יט) וַיִּי הַמְטִיר עַל סֹדֶם
וְעַל עַמֹּרָה גַפְרִית וָאֵשׁ, אָמַי אוֹקִיד

פְּנִי, ד - הַמִּים, ה - וַיֹּאמֶר. הָרִי חֲמֵשׁ
אַחֲרִים. אַחַר כִּף נֹאֲמַר יְהִי אוּר, הָרִי
עֶקֶר וְשְׂרָשׁ שֶׁל הַשׁוֹשְׁנָה שֶׁהִכַּל אַחוֹז
בָּהּ.

עֲרוּת לְיַחֲוּד. חֲמֵשׁ עָלִים חֲזָקִים,
הַשְּׂרָשׁ וְהַיַּחֲוּד שְׁאַחוּזִים בּוֹ שְׁלֵשָׁה
עֶשֶׂר עָלִים אֲלוֹ. (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל
ה' אֱלֹהֵינוּ ה' - הָרִי חֲמֵשׁ עָלִים שֶׁל
הַשׁוֹשְׁנָה. אַחַד - זֶהוּ הָעֶקֶר וְהַשְּׂרָשׁ
שֶׁהִכַּל אַחוֹז בּוֹ. סוּד (עדות לַיַּחֲוּד. חֲמֵשׁ
עֲרוּת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אַחַד, אֲלוֹ חֲמֵשׁ
עָלִים חֲזָקִים שֶׁל הַשׁוֹשְׁנָה. שְׂרָשׁ וְיַסוּד אַחוּזִים בּוֹ. זֶהוּ
אַחַד. וְהוּא עֶקֶר וְשְׂרָשׁ שֶׁהִכַּל אַחוּזִים בּוֹ. שְׁלֵשָׁה עֶשֶׂר
עָלִים אֲלוֹ סוּד) שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּחֻשְׁבוֹן,
חוּתָם הַמְלָךְ.

בֹּא וּרְאֵה, פְּדָגְמַת הַשׁוֹשְׁנָה בֵּין
הַחוּחִים, (שיר השירים ב) כִּף הֵם יִשְׂרָאֵל
בֵּין הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת,
וְכִף פְּנֹסַת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׂאָר הַמוֹנֵי
הַשְּׂרִים הַמְמַנִּים. כָּל זְמַן שֶׁהַשׁוֹשְׁנָה
עוֹמְדַת סְגוּרָה וְאֵינָה פְתוּחָה, אֵין בָּהּ
רִיחַ, וְלֹא מְעָלִים אוֹתָהּ וְלֹא מוֹצִיאִים
אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים. אַבְל בְּשַׁעְה
שֶׁהַשׁוֹשְׁנָה פְתוּחָה, מְעָלָה רִיחַ, וְאֵז
מוֹצִיאִים אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים, וְנִהְיִית
מֵהֶם כְּנֹסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר (שיר השירים
ה) פְתַחֲחִי לִי אַחְתִּי רַעֲיָתִי. וְהַקּוּדֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא שֶׁלַח אוֹתָהּ לָנוּ אֲלֹא
לְלַכֵּת לְדַרְפְּנוּ.

וּבְחַבְוּרָא קְדַמוֹן, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
לְאַבִּיו, הָרִי שְׁמַעְתִּי עַל אֲלוֹ הָאֵיבָרִים
הָאֲטוּמִים בְּסוּד הַקְּרַבְנוֹת. אֵיבָרִים
אַחֲרִים, הַסּוּד שֶׁלָּהֶם מַהוּ? אָמַר לוֹ
רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶלְעָזָר בְּנִי,
כָּל שְׂאָר אֵיבָרִים שְׁמַבְפְּנִים, סוּד עָלִיוֹן
הוּא.

בֹּא וּרְאֵה, הַלֵּב הָרִי נֹאֲמַר, אַבְל לֵב
זֶה הוּא אֵשׁ שְׁשׁוּרְף, וְאֵם לֹא שֶׁהַזְּמִין
אֲלִיו הַמְלָךְ הָעֲלִיוֹן אֶת כְּנַפֵּי הַרָאָה,
שְׁמַבְיָאִים לְפָנָיו הַרוּחַ מְרוּחַ שְׁנוֹשְׁבַת
מִתּוֹךְ בְּשָׂמִים עֲלִיוֹנִים, הִיָּה שׁוּרְף אֶת
הָעוֹלָם בְּרַגְעָא אַחַד.

פְתַח וְאָמַר, (בראשית יט) וַיִּי הַמְטִיר עַל

סדם ועל עמרה גפרית ואש. מדוע שרף אותם? משום שפנפי ראה לא נשבו באותה שעה. והסוד של פנפי הראה, זה שנאמר (תהלים סח) כנפי יונה נחפה בכסף. ואלו הם רפאל וצדקאל. ועליהם נאמר (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות, לנשב תמיד לפני המלך (הלב).

רעיא מהימנא

אמר הרועה הנאמן, המנורה הקדושה, כל מה שאמרת - נכון, אבל המח הוא מים, והלב הוא אש, ושניהם הם רחמים ודין. זה פסא רחמים, וזה פסא דין. והקדוש ברוך הוא מלך, עומד מכפסא דין, שהוא הלב, ויושב על פסא רחמים, שהוא המח.

וכאשר החובות מתרבים על האיברים ועל העורקים של הלב, שהוא פסא של דין, נאמר בלב, (אסתר ז) והמלך קם בחמתו ממשתה היין, שהוא יינה של תורה. ובזמן שפנפי ראה נושבות על הלב, נאמר (אסתר ז) וחמת המלך שככה. שעל שתי פנפי ראה נאמר, (שמות כה) והיו הכרבים פרושי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת, זו הכפרת של הלב.

ובמה חמת המלך שככה? בגלל (שואשמע את קול כנפיהם) (במדבר ז) וישמע את הקול - זה קול התורה, קול של קריאת שמע. וידבר אליו - בתפלות הפה, שעליו נאמר (תהלים נא) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

ואותה הרוח שנושבת בכנפי הראה, היא מוציאה קול בקנה, שהוא קנה חכמה קנה בינה. ונאמר בה, (יחזקאל לו) כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח. שהן ארבע אותיות יהו"ה, וזוהי רוח שדופקת בכל עורקי הלב, שנאמר בהם (יחזקאל א) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת.

אמר המנורה הקדושה, ודאי רועה נאמן, מדרגה שלך היא, שבה נאמר וחמת המלך שככה.

לון. בגין דכנפי ריאה לא נשבו בהיא שעתא. וסתרא דכנפי ריאה, דא (תהלים סח) כנפי יונה נחפה בכסף. ואינון רפאל, וצדקאל. ועלייהו אתמר, (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות, לנשבא תדיר קמי מלפא (כ"א לבא).

רעיא מהימנא

אמר רעיא מהימנא, בוצינא קדישא, כל מה דאמרת שפיר, אבל מוחא איהו מים, לב איהו אש, ותרנוייהו איהו רחמי ודינא, דא כסא רחמי, ודא כסא דינא. וקודשא בריך הוא מלך, עומד מכפסא דין, דאיהו לב. ויושב על פסא רחמים, דאיהו מוחא.

וכד חובין מתרבין על אברים, ועל ערקין דלבא, דאיהו כרסויי דדינא. אתמר בלבא, (אסתר ז) והמלך קם בחמתו ממשתה היין, דאיהו יינא דאורייתא. ובזמנא דכנפי ריאה נשבין על לבא, (אסתר ז) וחמת המלך שככה. דתרין כנפי ריאה, (שמות כה) והיו הכרבים פרושי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת, דא כפורתא דלבא. ובמאי וחמת המלך שככה. בגין (דואשמע את קול כנפיהם במדבר ז) וישמע את הקול, דא קול תורה, קול דקריאת שמע. וידבר אליו, בצלותא דפומא, דאיהו (תהלים נא) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

והחוא רוחא דנשביב בכנפי ריאה, איהו אפיק קלא בקנה, דאיהו קנה חכמה קנה בינה. ואתמר בה, (יחזקאל לו) כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח. דאינון ארבע אתוון יהו"ה, והאי איהו רוח דדפיק בכל ערקין דלבא, דאתמר בהון, (יחזקאל א) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ללכו.

אמר בוצינא קדישא, ודאי רעיא מהימנא, דרגא דילך

שהוא קנה חכמה קנה בינה. ונאמר בה, (יחזקאל לו) כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח. שהן ארבע אותיות יהו"ה, וזוהי רוח שדופקת בכל עורקי הלב, שנאמר בהם (יחזקאל א) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ללכו.

איהי, דביה וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה. (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂפָכָה, שְׂפָכָה, בְּגִימְטְרִיא מִשָּׁה. אָמַר לִיה, בְּרִיךְ אַנְתָּ בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, בּוֹצִינָא דְדָלִיק קָמִי מְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא. נֵר יִי, איהי נְשָׁמָה דִּילָךְ.

(תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂפָכָה, בְּגִימְטְרִיא מִשָּׁה. אָמַר לוֹ, בְּרוּךְ אַתָּה הַמְּאֹר הַקְּדוֹשׁ, נֵר שְׂדוּלֶק לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלָכָה. נֵר ה' - היא נְשָׁמָה שְׂלָךְ.

אָמַר לִיה, הָא אֲמַרְת מוֹחָא וְלָפָא וְכַנְפֵי רִיאָה, תְּרִי כּוֹלֵיין מָאִי נִיהוּ. אָמַר רַעֲיָא מְהִימְנָא, הָא אוֹקִימְנָא בְּכַנְפֵי רִיאָה, עוֹשָׂה מְלָאכְיוּ רוחות, כּוֹלֵיין מְשַׁרְתִּיו אֵשׁ לוֹהֵט. וְאִינּוֹן תְּרִין כְּנָפֵי רִיאָה, וְתִרִין כּוֹלֵיין, לְקַבֵּל אַרְבַּע חִיּוֹן דְּכַרְסֵינָא. כְּרִסְיָא, אִיהוּ לָפָא בְּאֲמַצְעֵיתָא.

אָמַר לוֹ, הָרִי אֲמַרְת מַח וְלֵב וְכַנְפֵי רִיאָה, שְׁתִּי כְלִיּוֹת מְהֵן? אָמַר הַרְוֵעָה הַנְּאָמֵן, הָרִי בְּאַרְנוּ בְּכַנְפֵי רִיאָה אֶת הַפְּסוּק עֲשֵׂה מְלָאכְיוּ רוחות. וְהַכְּלִיּוֹת - מְשַׁרְתִּיו אֵשׁ לוֹהֵט. וְהֵן שְׁתִּי כַנְפֵי רִיאָה וְשְׁתִּי כְלִיּוֹת, כְּנָגֵד אַרְבַּע חִיּוֹת שֶׁל הַכֶּסֶא. הַכֶּסֶא הוּא הַלֵּב בְּאֲמַצְע.

וְכֵן מוֹחָא, אִית לִיה אַרְבַּע חִיּוֹן, דְּאִיהוּ כְּרִסְיָא דְרַחֲמֵי. וּמָאִי נִיהוּ. רִיאָה שְׁמִיעָה רִיחָא דְבוּר. רִיאָה: אַרְיָה. שְׁמִיעָה: שׁוּר. רִיחָא: נְשָׂרָא. וְאַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע כְּנָפִין לְכָל חַד. דְּבוּר: אָדָם אִיהוּ. אַחִיד עֵילָא וְתַתָּא, דְרוֹעִין דְּבַהוֹן וְיַדִּינוּ פְרוּשׁוֹת כְּנָפֵי שְׁמַיִם. גּוּף אַרְיָה, וְשׁוֹקִים, (יחזקאל א) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רַגְלֵ עֵגֶל. וְעַל גּוּפָא אֲתַמְר, (בראשית מא) מְרַכְבַּת הַמִּשְׁנָה. מִשְׁנָה כְּתִיב, לִישָׁנָא דְמַתְנִיתִין. וּבַחֲבוּרָא קְדָמָא. (ע"כ רַעֲיָא מְהִימְנָא).

וְכֵן הַמַּח יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע חִיּוֹת, שֶׁהוּא כֶּסֶא שֶׁל רַחֲמִים. וּמְהֵן? רִיאָה שְׁמִיעָה רִיחַ דְבוּר. רִיאָה - אַרְיָה. שְׁמִיעָה - שׁוּר. רִיחַ - נְשָׂרָא. וְאַרְבַּע כְּנָפִים וְאַרְבַּע כְּנָפִים לְכָל אַחַד. דְּבוּר - הוּא אָדָם. אַחֲזוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, זְרוּעוֹת, שְׂבָהֵן נְאָמַר וְיַדִּינוּ פְרוּשׁוֹת כְּנָפֵי שְׁמַיִם. גּוּף - אַרְיָה, וְשׁוֹקִים, עֲלִיָּהֶן נְאָמַר (יחזקאל א) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רַגְלֵ עֵגֶל. וְעַל הַגּוּף נְאָמַר (בראשית מא) מְרַכְבַּת הַמִּשְׁנָה. מִשְׁנָה כְּתִיב, לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה. וּבַחֲבוּרָא קְדָמֵן. (ע"כ רַעֲיָא מְהִימְנָא).

זהר:

מְחוּרָא, פִּתַּח בּוֹצִינָא קְדִישָׁא וְאָמַר, (קהלת ד) וְאַרְאָה אֶת כָּל הָעֲשָׂקִים שְׁנַעְשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַשׁ וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשָׂקִים. מָאֵן אִינּוֹן עֲשׂוּקִים. אֵלִין יַנּוּקִין דְּאִינּוֹן בְּתוֹקְפָא דְאַמְהוֹן. דְּסִלְקִין מְעֵלְמָא, עַל יְדֵי מְלֶאךְ הַמּוֹת. וְכִי מְלֶאךְ הַמּוֹת קָטִיל לוֹן, דְּאִיהוּ עוֹשֶׂק. אֲלָא הָדָר וְאָמַר, וּמִיָּד עֲשָׂקִיהֶם כַּח וְאִין לָהֶם מְנַחֵם. מָאֵן הַהוּא כַּח. דָּא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְדָא הוּא מְאֹרֶת חֶסֶד וְאוֹ, וְדָא לִילִית, דְּאִיהִי מְמַנָּא דְהַהוּא עוֹשֶׂק.

מְחוּרָא, פִּתַּח הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה וְאָמַר, (קהלת ד) וְאַרְאָה אֶת כָּל הָעֲשָׂקִים [שְׁנַעְשׂוּ] אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמַשׁ וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשָׂקִים. מִי אֵלוֹ הָעֲשׂוּקִים? אֵלוֹ תִּינוּקוֹת שְׁהֵם בְּחִיק אֲמוּתָם, שְׁמִסְתְּלִיקִים מְהַעֲלוֹם עַל יְדֵי מְלֶאךְ הַמּוֹת. וְכִי מְלֶאךְ הַמּוֹת הוֹרֵג אוֹתָם שֶׁהוּא עוֹשֶׂק? אֲלָא חֲזַר וְאָמַר, וּמִיָּד עֲשָׂקִיהֶם כַּח וְאִין לָהֶם מְנַחֵם. מִי הוּא אוֹתוֹ כַּח? זְהוּ שְׁנַאָמַר (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְזְהוּ מְאֹרֶת חֶסֶד וְאוֹ, וְזוֹ לִילִית, שֶׁהִיא מְמַנָּה עַל אוֹתוֹ הָעוֹשֶׂק. וְהִיא נִקְרָאת מְחוּרָא, וְהִיא הוֹלְכַת וּמְצַחֶקת בְּתִינוּקוֹת, וְאַחַר כֵּן עוֹשָׂה בָּהֶם רַגְזָא וְדַמְעוֹת, לְכַפּוֹת

וְאִיהִי אֲקָרִי מְחוּרָא, וְאִיהִי אֲזַלְת וְחִיּוּכָא בְּיַנּוּקֵי, מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְזְהוּ מְאֹרֶת חֶסֶד וְאוֹ, וְזוֹ לִילִית, שֶׁהִיא מְמַנָּה עַל אוֹתוֹ הָעוֹשֶׂק. וְהִיא נִקְרָאת מְחוּרָא, וְהִיא הוֹלְכַת וּמְצַחֶקת בְּתִינוּקוֹת, וְאַחַר כֵּן עוֹשָׂה בָּהֶם רַגְזָא וְדַמְעוֹת, לְכַפּוֹת

ובתר עבדת ביהו רוגזא ודמעה, למבפי עלייהו. טחול לזינא דכבד אזלא. דא אברי בשני, ודא פרכיעי בעובדא דבראשית. ובגין דא, לית סימנא טבא בשני וברכיעי. פכד מותא דרברבי, טחול מותא דזוטרי.

עליהם. הטחול הולך אחר הפכד, שהוא מינו. זה נכרא בשני, וזה פרכיעי במעשה בראשית. ומשום זה אין סימן טוב בשני וברכיעי. פכד - מיתה של הגדולים, טחול - מיתה של הקטנים.

רעיא מהימנא

אמר רעיא מהימנא, ודאי הכי הוא, דכבד איהו דרגא דעשו. עשו הוא אדום. הוא כניש כל דמין, בין צולוין, בין עכורין. ולא אבחיז בין טב לביש. לא עביר אפרשותא ביניהו. לבא איהו ישראל, דאבחיז בין טב לביש, בין דם טמא לדם טהור, ולא נטיל אלא ברירו ונקיו דההוא דמא, כבורר אוכל מגו פסולת.

רעיא מהימנא

אמר הרועה הנאמן, ודאי כך הוא, שהכבד הוא מדרגה של עשו. עשו הוא אדום. הוא פוגס את כל הדמים, בין הצלולים בין העכורים. ולא מבחיז בין טוב לרע. לא עושה הבדלה ביניהם. הלב הוא ישראל, שמבדיל בין טוב לרע, בין דם טמא לדם טהור, ולא לוקח אלא המבורר והנקי של אותו דם, כבורר אכל מתוך פסולת.

ולבתר דנטיל לבא, דאיהו יעקב, ברירותא דדמים, דאיהו לעילא. ואשתאר פכד דאיהו (דף רל"ד ע"ב) עשו בפסולת. איהו כעיס עליה במרה, דאיהי גיהנם, דאתבריותא ביומא תננינא, מותא דרברבי, ואיהי נוקבא בישא, אש זרה, עבודה קשה, עבודה זרה קרינן לה.

ואחר שנטיל הלב, שהוא יעקב, המבורר שבדמים, שהוא למעלה, ונשאר פכד, שהוא עשו, עם הפסולת - הוא פוגע עליו במרה, שהיא גיהנם, שנבראה ביום השני, מיתת הגדולים, והיא נקבה הרעה, אש זרה, עבודה קשה, עבודה זרה קוראים לה. ומשום שממנה מתעורר כעס לכבד, פרשוה חכמי המשנה, כל הפוגעס פאלו עובד עבודה זרה. ולא עוד, אלא שאין שרפה וחקימות בכל המחלות של אברי הגוף אלא ממרה. שהיא מדליקה בשלהבות על העורקים של הפכד ורוצה לשרף את כל הגוף. והיא פדגמת היס פאשר הוא כועס, שגלי היס עולים עד לרקיע ורוצים לצאת מגבולם לשבר (להחריב) העולם. אם לא השכינה, שהיא לחולה פחול המקיף את היס שלא יוצא משפתו - אף כך

ובגין דמינה אתער כעס לכבד, אוקמוה רבנן במתניתין, כל הפוגעס פאלו עובד עבודה זרה. ולא עוד, אלא דלית שריפה וחקימות בכל מרעין דאברין דגופא, אלא ממרה. דאיהי אדליקת בשלהובין על ערקין דכבד, ובעי לאוקדא כל גופא. ואיהו כגוונא דימא, פד איהו כעיס, דגלי נמא סלקין עד רקיעא, ובכו לנפקא מגבוליהו, לתברא (ס"א למרא) עלמא. אי לאו שכינתא, דאיהי לחולה כחול דאסחר לימא, דלא נפקת מפומהא, אוף הכי שכינתא אסחרת לגופא, וסמיה ליה, כמה דאת אמר, (תהלים מא) וי יסעדנו על ערש דוי.

השכינה סובבת לגוף וסומכת אותו, כמו שנאמר (תהלים מא) וי יסעדנו על ערש דוי. ומשום זה בארוהו בעלי המשנה, המבקר את החולה לא ישב למראשותיו, משום ששכינה על

ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, המבקר את החולה, לא ליתבי למראשותיו, משום דשכינתא על